Pošnina plačana v gotovini

Maribor, četrtek 4. oktobra 1934

Štev. 225

Leto VIII. (XV.)

Cena 1 Din

MARIBORSKI VEČERNIK „JUTRA"

Uredništvo in uprava: Maribor, Gosposka ul. 11 / Telefon uredništva 2440, uprave 2458
Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri / Velja mesečno prejeman
v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom 12 Din / Oglasi po ceniku / Oglase
sprejema tudi oglasni oddelek „Jutra" v Ljubljani / Poštni čekovni račun št. 11.409

Podonavsko vprašanje

Menda skoraj ni ničesar v evropski mednarodni politiki, ki bi se tako često imenovalo in »reševalo« kakor — **podonavski problem.** Ta problem so ustvarili ponekod že takrat, ko n. pr. pri nas v Jugoslaviji, Romuniji in Češkoslovaški še nihče sploh vedel ni, da obstoja. Ustvarili so ga pa pod raznimi pretvezami: obžalujoč razbitje velike »gospodarske enote« bivše Avstro-Ogrske, zanikajoč možnost samostojnega »gospodarskega obstanka« Avstrije, možnost »vršenja poslanstva« Madžarske v sedanjih mejah itd. Z najrazličnejšimi zdravili so ga pa hoteli tudi zdraviti: s podonavsko konfederacijo, z raznimi »gospodarskimi pakti« in z vsem sploh mogočim. Vedno pa je šlo nazadnje le za eno: **pomagati pri »reševanju podonavskega problema« samo Avstriji in Madžarski in najti jima neko kompenzacijo za izgubljeni prejšnji položaj v Avstro-Ogrski,** ne oziraje se na to, da ostale države Podonavja sploh ne čutijo nobenega »podonavskega problema«, ali ga vsaj nikoli ne bi čutile, **ako bi se vsi v Podonavju vživeli v dejansko novo stanje in nehali zatekati se k raznim jerobom na zahodu Evrope!**

Podonavski problem sta torej ustvarili izključno le Avstrija in Madžarska s svojimi zagovorniki na zahodu. Ustvarili sta ga pa zato, ker se kljub razbitju bivše Avstro-Ogrske **nista mogli vživeti v neizprosno dejstvo, da Dunaj in Budimpešta nista več prestolnici velesile,** marveč samo dveh držav, ki sta vsaj polovico manjši kakor so ostale tri podonavske nasledstvene države Jugoslavija, Češkoslovaška in Romunija, vsaka sama zase! Da se pa nista mogli vživeti, nista krivi toliko sami, kakor so oni njuni prijatelji zunaj, ki so jima pri tem dajali potuho. Ako bi bil evropski zahod pustil Avstrijo in Madžarsko sami, bi jih bile razmere, ki bi iz tega nastale, že davno prisilile do pravilnega spoznanja o lastni vrednosti, pomenu in moči in do **korakov v Beograd, Prago in Bukarešto glede enakopravnega političnega, gospodarskega in kulturnega sodelovanja.** In »podonavsko vprašanje« bi se bilo samo rešilo!

Podpora, ki sta jo Dunaj in Budimpešta uživala in jo deloma še uživata v Rimu, Parizu in Londonu, morda pa od časa do časa in v posameznih primerih tudi še kje drugje, je edina mogla privesti Avstrijo do zahtevanja najrazličnejših privilegijev, kakršnih ni deležna nobena druga država na svetu, Madžarsko pa do neprestanega reklamiranja raznih ozemelj bivše Ogrske, ki naj bi se ji »vrnila« z revizijo mirovnih pogodb. Kakor da bi bila kje na svetu kakšna sila, ki bi brez vojne in poraza lahko prisilila nasledstvene države, da dajo Avstriji v svojo škodo razne gospodarske privilegije, Madžarski pa svoja ozemlja, na katerih morda živi nekaj tja **umetno priseljenih Madžarov ali pa z državnim pritiskom ustvarjenih madžaronov!** In kakor da bi bilo sedem milijonov Avstrijcev in devet milijonov Madžarov nekaj dragocenejšega kakor petnajst milijonov Čehoslovakov, petnajst milijonov Jugoslovanov in osemnajst milijonov Romunov! **Dejansko torej obstoja »podonavsko vprašanje« zaradi 16 milijonov Avstrijcev in Madžarov napram skoraj 50 milijonom prebivalstva držav male antante.**

Po zakonih narave in zdravega človeškega razuma je zato edina rešitev »podonavskega vprašanja« v tem, **da teh 16 milijonov Avstrijcev in Madžarov prilagodi svoje življenje 50 milijonom Jugoslovanov, Čehoslovakov in Romunov, da prizna obstoječe stanje in izrazi svojo pripravljenost za neposredno, iskreno in obojestransko enakopravno sodelovanje na političnem, gospodarskem in kulturnem področju.** Z osvobojenjem smo Jugoslovani, Čehoslovaki in Romuni postali v svojih lastnih nacionalnih državah enakopravni z vsemi, tudi z nekoč privilegiranimi avstrijskimi Nemci in Madžari, našimi gospodarji in tlačitelji, zato jim privilegijev ne moremo in ne nameravamo vrniti, **ker so bili ti privilegiji produkt krivice, ki jo je nad nami zagrešila zgodovina. Dunaj in Budimpešta nista nič več in tudi ne moreta biti nič več kakor so Beograd, Praga in Bukarešta in naša kri ni niti za tisočinko odstotka manj vredna kakor kri Nemcev in Madžarov!**

-r.

Snovanje velike nemške grupacije

Papenova skrivnostna pota — Posredovanje med Budimpešto in Varšavo ter Bukarešto — Italijanska in francoska protiakcija

BUDIMPEŠTA, 4. oktobra. **Iz dobro poučenih političnih krogov se izve, da je imelo bivanje dunajskega nemškega poslanika von Papena na Madžarskem namen pridobiti Madžarsko popolnoma za nemške načrte. Sedaj je čisto jasno, da snuje Nemčija veliko lastno grupacijo sil na vzhodu Evrope, ki bi bila naperjena tako proti Franciji, kakor tudi proti sovjetski Rusiji. Kakšni so rezultati Papenovih posvetovanj z Gömbösem in drugimi madžarskimi politiki, seveda ni znano, značilno pa je to, da odleti von Papen iz Budimpešte v Berlin, kjer bo o svoji misiji poročal Hitlerju. Iz Berlina se bo pa podal v Varšavo, kjer bo govoril s Pilsudskim in Beckom glede Madžarske, nato se bo pa vrnil spet v Budimpešto, kjer bo informiral Gömbösa o položaju še tik pred njegovim odhodom v Varšavo.**

Iz raznih pojavov se da sklepati, da se Nemčija trudi na vse načine pridobiti Madžarsko za svojo grupacijo, h kateri šteje zaenkrat samo Poljsko, pričakuje pa se razširjenje na jugovzhod Evrope. Tako se zatrjuje, da obstojajo med romunskim ministrskim predsednikom in sedanjim zunanjim ministrom Tatarescom ter poljskim zunanjim ministrom Beckom že precej jasni dogovori o sodelovanju v zunanji politiki. Tatarescu je baje pripravljal preorientacijo romunske zunanje politike popolnoma brez vednosti Titulesca in ga tako spravil tudi v Ženevi v zelo neprijeten položaj. To je dalo povod, da je nastala v Romuniji vladna kriza in je Titulescu odklonil daljnje vodstvo romunske zunanje politike, ako ne dobi zagotovila, da se Tatarescu vanjo ne bo mešal. Tatarescu pa ima nasprotno močno oporo v romunski javnosti, zlasti pri mladi inteligenci, ki se vedno bolj oddaljuje od Francije. Govori se, da je von Papen, kakor že prej tudi Beck, prevzel posredništvo med Budimpešto in Bukarešto za primer ustvaritve nove velike nemške grupacije. Mimo tega pa računajo v Berlinu in Varšavi tudi na priključitev še drugih držav na jugovzhodu Evrope. Zlasti v Turčiji se čuti v tem oziru že močan vpliv.

Nikakor torej ni izključeno, da bo v kratkem presenetila svet nova grupacija, ki je še nedavno nihče ni pričakoval in sploh verjel ni, da bi bila mogoča. Vendar pa so vse to zaenkrat le poizkusi, kajti na drugi strani se tudi Italija in Francija trudita, da ohranita svoje pozicije v srednji in jugovzhodni Evropi. Tako se mude sedaj v Budimpešti francoski parlamentarci pod vodstvom predsednika zunanje političnega odbora pariške poslanske zbornice Soulierja, ki so obiskali tudi ministrskega predsednika Gömbösa. V izjavi, ki jo je dal Soulier časnikarjem, je priporočil Madžarski, naj vsaj zaenkrat opusti revizionizem, ker je danes praktično neizvedljiv. Nadalje je svaril Madžarsko pred Nemčijo, ki ne predstavlja nevarnosti samo za ostalo Evropo, ampak tudi za Madžarsko samo. Madžarska naj bi ostala zvesta Italiji, s katero se Francija sporazumeva in bosta potem lahko obe velesili uredili tudi odnošaje med Madžarsko in malo antanto in bo od te ureditve imela Madžarska sama največ koristi, zlasti v gospodarskem pogledu. Dvomljivo pa je, da bi mogle te Soulierjeve besede seči globlje v srca Madžarov in jih odvrniti od dosedanjih namer.

Nemčija se odpove Avstriji

BERLIN HOČE NA VSAK NAČIN PREPREČITI SPORAZUM MED FRANCIJO IN ITALIJO.

PARIZ, 4. oktobra. Tukajšnji listi poročajo, da se je nemški rimski poslanik von Hassel že vrnil na svoje službeno mesto, katerega je bil, kakor znano, zapustil za nekaj dni, ter se podal v Nemčijo, kjer je dobil od Hitlerja in Neuratha navodila za novo akcijo glede zbližanja med Nemčijo in Italijo. Naloga von Hassla je ponuditi Mussoliniju ureditev sporov, ki so nastali med obema velesilama zlasti zaradi Avstrije. Kakor se zatrjuje, je Nemčija sedaj pripravljena zagotoviti Italiji, da se ne bo več mešala v avstrijske notranje zadeve in bo spoštovala v vsakem oziru avstrijsko neodvisnost in samostojnost. V zameno pa bo Nemčija zahtevala od Italije priznanje enakopravnosti v oboroževanju in v vseh drugih zadevah. Baje bi Nemčija v danem primeru vstopila znova tudi v Društvo narodov. Kakor se zatrjuje v Parizu, se je Nemčija odločila za te korake iz strahu pred sporazumom med Parizom in Rimom, katerega hoče na vsak način preprečiti ali vsaj oslabiti. S tem je najbrže v zvezi tudi nemško prizadevanje za osnovanje lastne velike grupacije v Evropi, ki naj bi tudi prestrašila Italijo. Kakšen bo odmev te akcije, seveda ni mogoče prerokovati.

Francija se bo pogajala z Nemčijo in Poljsko

LONDON, 4. oktobra. »Daily Telegraph« poroča, da bo Francija uvedla nova pogajanja za vzhodni pakt, upoštevajoč pri tem tudi želje Nemčije in Poljske. Dokler bodo ta pogajanja trajala, bodo pogajanja za zvezo Fracije in Rusije počivala, ker se Barthou zaveda, da pomeni forsiranje zveze z Rusijo dokončni prelom s Poljsko in Nemčijo. Francija želi sedaj izboljšanja odnošajev do Varšave in Berlina. V Parizu menijo, da nemški in poljski odgovor ne izključujeta sporazuma glede vzhodnega pakta.

Mussolini bo govoril

MILAN, 4. oktobra. Mussolini je prispel davi v Milan, kjer ostane 3 dni. Iz Milana bo obiskal tudi neke važne industrijske in poljedelske centre severne Italije. — Glavni tajnik fašistične stranke Starace je dospel v Milan že včeraj ter izdal vse potrebne naloge za sprejem Mussolinija. Mobilizirani so vsi člani fašistične milice in mladinskih odredov v Milanu in okolici. Tam so tudi zbrani vsi člani direktorija stranke, pokrajinski tajnik pa se šele zbirajo. Mussolini bo imel tekom svojega bivanja v Milanu velik govor, ki ga vsi napeto pričakujejo.

HITLER SE ŽENI S KNEGINJO?

PARIZ, 4. oktobra. »Pariser Tageblatt«, glasilo nemške kolonije v Parizu, poroča, da se bo Hitler v kratkem poročil. Oženil se bo baje z eno izmed vnukinj princa Saksonskega, ne ve se pa s katero, ker so tri, Leopoldina, Marija in Jozefina. List pravi, da silijo Hitlerja k ženitvi njegovi politični prijatelji, da bi vzdignili njegov prestiž. Ako se Hitler oženi s saksonsko kneginjo, bo po ženi dobil naslov vojvode. Ta vest je zelo verjetna, ker je znano, da je saksonska dinastija bila med prvimi v Nemčiji, ki so se popolnoma pridružile Hitlerjevi akciji.

GRČIJA PRED TEŽKIMI VPRAŠANJI.

ATENE, 4. oktobra. Ako se ne doseže sporazum med vlado in opozicijo o vprašanju nove izvolitve Zaimisa za predsednika republike, bo vlada razpustila parlament ali razveljavila ustavo.

DIKTATURA NA ESTONSKEM.

REVAL, 4. oktobra. Estonski državni predsednik je razpustil parlament in uvedel avtoritarni režim. S tem aktom je Estonska nehala biti ustavna demokracija.

ŠPANSKA KRIZA.

PARIZ, 4. oktobra. Lerroux še vedno ni sestavil nove vlade, pogajanja pa baje potekajo ugodno. Oblasti so izdale nove ukrepe za ohranitev miru in reda.

RUSIJA NI DOBILA POSOJILA.

LONDON, 4. oktobra. »Daily Express« poroča, da se sovjetski Rusiji ni posrečilo dobiti v Angliji posojilo 50 milijonov funtov šterlingov. Proti posojilu je namreč odločno nastopila Angleška banka.

TITULESCU SE VRAČA.

BUKAREŠTA, 4. oktobra. Titulescu se bo vrnil v soboto iz Švice v domovino.

POZDRAV AVSTRIJSKIM MARKSISTOM.

SAN FRANCISCO, 4. oktobra. Predsednik delavske stranke Green je poslal avstrijskim delavcem, »zatiranim po fašistih in nacistih«, pozdrave ameriških delavcev.

Dnevne vesti

Kaj bo z elektrifikacijo v Košakih?

Pred komasacijo občin Krčevina—Košaki in Sv. Peter je bilo na pritisk dolgoletne kritike prizadetih občanov več sestankov, na katerih so razpravljali o elektrifikaciji najbolj zapuščenih krajev na krčevinskem teritoriju. Tik pred združitvijo občin pa je bil sestanek interesentov, ki ga je vodil bivši župan g. Peklar. Na tem sestanku je bilo sklenjeno, da bo dobil še pod dokaj dobrimi pogoji tudi ostali del bivše krčevinske občine, to je Ribniško selo in Vinarje, električno luč. V ta namen je prispevala celo banovina 10.000 Din. Našli pa so se ljudje, ki jim ni bilo všeč, da bi se vod napeljal po levi strani ribnika. In tem ljudem se je posrečilo, da se je započeto delo ukinilo. Ribniško selo in Vinarje ter ostali kraji so ostali v temnih nočeh še na dalje zaviti v egiptovsko temo. Prišle pa so nove volitve in združitev občin ter smo se nekateri občani tolažili, da bomo dobili novega župana in z njim nove odbornike, ki nam bodo dali tako zaželjeno električno luč. Zopet se je oživela stara zahteva po luči in bil je sestanek posebnega odbora, pa tudi komisijski ogled glede postavitve drogov. Prepričani smo bili, da bo iz vsega tega kaj nastalo. Naša elektrika pa je romala naprej svojo križevo pot in zaman smo čakali in zaman čakamo. Prišlo je baje nekaj vmes, da luči sploh ne dobimo. Tako nam je ostala samo še nada in ponižen predlog, naj bi se vsaj z banovinskim denarjem montirale štiri žarnice ob levi poti mimo ribnika, ker je ribnik še vedno brez ograje, čeprav bi ga morala ograditi unionska pivovarna. Na tem mestu prosimo merodajne činitelje košaške občine, naj nam sporoče, kaj bo z omenjenimi štirimi električnimi žarnicami in kaj je z denarjem, ki ga je v ta namen darovala banska uprava?! — Občani.

Napredovanje v sodni službi. S kraljevim ukazom sta napredovala v višjo položajno skupino namestnik državnega tožilca v Mariboru g. Fran Sever in sodnik mariborskega okrajnega sodišča gosp. Rudolf Adamič.

Iz sodno pisarniške službe. Absolventinja meščanske šole Emilija Chlebounova je imenovana za dnevničarko zvaničnico pri opravljanju pazniških poslov mariborskega okrožnega sodišča.

Poroke. Pretekli teden so se v Mariboru poročili: strojevodja Ivan Gornik in Friderika Lorberjeva, mlinarski pomočnik Simon Šiško in Pavla Frasova, strojni ključavničar Ignac Golob in Pavla Kocbekova, mizar državnih železnic Ivan Majhenič in Marija Dežmanova, tkalec France Weixler in Marija Koroščeva, hišnik Martin Bračun in Angela Lešnikova, godbenik Viljem Sever in Herta Halegerjeva ter posestnik Alojzij Vehovar in Jožica Leskovarjeva.

Jerneja Vengusta zadnja pot. Včeraj popoldne so zelo slovesno pokopali na celjskem pokopališču višjega poštnega kontrolorja in podstarosto gasilske zveze Jerneja Vengusta, ki je postal žrtev avto mobilske nesreče. Pogreb je bil tako veli časten, da belo Celje še ni videlo enakega. Od pokojnika so se prišli poslovit zastopniki gasilstva iz raznih krajev države, številno pa so bili zastopani tudi predstavniki državnih oblastev in drugih korporacij. Ker je bil pokojnik rezervni častnik, mu je tudi vojaštvo izkazalo poslednjo čast. V žalnem sprevodu so nosili 24 krasnih vencev, 36 v črnino zavitih gasilskih praporov, igralo pa je več godb. Ob odprtem grobu se je poslovilo od pokojnika več govornikov, ki so vsi poderčtavali njegove zasluge za napredek našega gasilstva. Bodi mu lahka zemlja domača.

Kongresa vojnih dobrovoljcev ne bo. Glavni odbor Zveze vojnih dobrovoljcev kraljevine Jugoslavije v Beogradu obvešča svoje organizacije, da je kongres jugoslovanskih dobrovoljcev, ki je bil najavljen za 13. in 14. tm. v Novem Sadu, odgoden.

Omizje »Staribor« v Narodnem domu se bo sestajalo vnaprej vsak prvi petek v mesecu. Prvi sestanek je v petek, dne 5. oktobra t. l. Predaval bo g. banovinski arhivar prof. Franjo Baš o najstarejših zgodovinskih podatkih Maribora in okolice. Na vrsti je več zanimivih predavanj o slovenskem narodnem in kulturnem življenju v Mariboru, odnosno na bivšem Spodnjem Štajerskem do prevrata. Vabljeni vsi zavedni narodni Slovenci bivšega starega Maribora in njihovi prijatelji.

Krožek abiturientov trg. akademije pri Zvezi mladih intelektualcev vabi članstvo k predavanju, ki bo v petek ob 18. uri v prostorih ZMI. Obvezno!

Jadralna sekcija v Studencih vabi vse člane za petek, 5. tm. ob 18.30 uri k seji, ki bo v gostilni Majhenič, Aleksandrova cesta. Zaradi važnosti dnevnega reda, se prosijo člani, da se je udeleže.

Pod pokroviteljstvom direktorja drž. žel. g. Josipa Cugmusa proslavi žel. glasbeno društvo »Drava« v soboto 6. tm. ob 20. uri v veliki unionski dvorani 15letnico svojega obstoja s koncertom, na katerem nastopijo pevski zbor, godba na pihala, tamburaški zbor, mladinski orkester društvene glasbene šole. Sodelujejo tudi koncertni tenorist Avgust Živko, baritonist Anton Faganeli, na harfi pa spremlja Franjo Lukež. Občinstvo vljudno vabljeno!

Jugoslovanska ženevska zveza gostiteljskih obrti, sekcija Maribor, bo imela 5. t. m. ob 2. zjutraj v kolodvorski restavraciji sestanek, ki se ga bo udeležil tudi delegat glavne uprave in tajnik zagrebške sekcije g. Novak. Na dnevnem redu so važna vprašanja, zato se vabi vse člane, naj se sestanka sigurno udeleži!

Sokolsko društvo Maribor III. V soboto zvečer ob 8. uri se v krčevinski šoli vprizori gledališka igra **»Slaba vest«.** Režira br. Hvalec. Vstopnina kakor v lanski sezoni. Sokoli in prijatelji Sokolstva vabljeni! Zdravo.

Zahvala. Sokol Sv. Trojica v Slov. g. se tem potom najiskrenejše zahvaljuje za darove, ki jih je bila deležna ob priliki svojega javnega nastopa. Zlasti se zahvaljuje g. Majerju, trgovcu v Mariboru, ter neimenovanemu iz Maribora in g. Dominku iz Sv. Trojice za darove v znesku 100 Din, kakor tudi vsem darovalcem dobitkov za srečolov.

Za nov reševalni avto so darovali: tvornica usnja Viljem Freund 400 Din, mestni stavbenik Kiffman, lesna industrija »Drava«, tvornica Ježek, stavbeno podjetje inž. Šlajmer in Jelenc in veletrgovec Rosenberg po 200 Din, spedicija »Merkur«, kavarna »Central«, podružnica Narodne banke, zdravstveni nadsvetnik dr. Novak in odvetnik dr. Juvan po 100 Din, hotel Zamorec, drogerija Kanc in neimenovani 50 Din. Darujte za nov reševalni avto še drugi!

7. OKTOBRA 1934 gasilska veselica v gasilskem domu, Koroška 12.

Važni nasveti za one, ki se sami brijejo. Brošurico pod tem naslovom z zelo koristnimi nasveti Vam pošlje na željo brezplačno **»KONBINOS«** samoprodaja za Jugoslavijo, Maribor, pošt. predal 62.

Asfaltiranje pločnikov na Aleksandrovi cesti. Asfaltna dela pločnikov med Cankarjevo ulico in Tomšičevim drevoredom so že končana. Te dni so pa pričeli betonirati robnike za pločnik med Cankarjevo in Prešernovo ulico. Robniki pločnika torej ne bodo iz granita, marveč bodo betonski. Prostor med razširjenim pločnikom in cestiščem Aleksandrove ceste pa bodo primerno uredili z nasadi.

Slajenje mošta. Po informacijah kmetijskega ministrstva se je grozdna trgatev že pričela. Po dosedanjih podatkih je kakovost grozdja letos zadovoljiva. Mimo tega so bile podnebne razmere za zorenje zelo ugodne, tako, da letos ne bo treba mošta sladiti, izvzemši v nekaterih krajih naše banovine, kjer je zaradi toče kakovost slabša. Za slajenje mošta bodo tudi letos sporazumno s finančnim ministrstvom dobavljale sladkorne tovarne prizadetim vinogradnikom sladkor brez trošarine.

Živalske kužne bolezni. Na območju naše banovine se je pojavila po stanju z dne 25. septembra svinjska kuga na 113 dvorcih, svinjska rdečica na 74, kuga čebelne gnilobe na 1, vranični prisad pa na 2 dvorcih.

Rubež prejemkov državnega uradnika. Državni svet je pojasnil, da se smejo po paragrafu 94. uradniškega zakona z dne 31. marca 1931. za državne terjatve iz službenega razmerja administrativno zarubiti prejemki državnega uslužbenca le tedaj, ko glavna kontrola odnosno pristojna administrativna oblast ugotovi terjatev, ki jo ima država napram državnemu uslužbencu, kateremu se zarubijo prejemki in ko postane ta odlok pravomočen.

Odlok o uradnikih pripravniških skupin. Na plenarni seji državnega sveta je bilo sklenjeno, da se mora § 250. v zvezi s § 114. odstavek 4. in . 116. točka 2. uradniškega zakona razumeti tako, da stalni državni uradniki pripravniških skupin po zakonu o uradnikih iz leta 1923, čeprav so bili po določbi § 250. uradniškega zakona z dne 31. marca 1931. prevedeni na prejemke uradniških pripravnikov, s tem niso izgubili značaja državnih uradnikov in imajo pravico do pokojnine, čim dosežejo 10 let efektivne državne službe, ne glede na določbe odstavka 4. § 113. in 116. uradniškega zakona iz marca leta 1931.

Monopolske takse. Finančni minister je izdal predlog o monopolskih taksah. Ta naredba se bo raztegnila tudi na vse kršitve pred njenim uveljavljenjem, v kolikor dotične zadeve še niso urejene, odnosno v kolikor odločbe še niso postale pravomočne. Nova uredba o monopolskih taksah bo uveljavljena te dni.

Nov pravilnik o plačevanju bolniških taks. Ministrstvo narodnega zdravja in socialne politike je izdalo nov pravilnik o plačevanju bolniških taks za zdravljenje v državnih bolnišnicah, po katerem se bodo stroški za zdravljenje v bolnišnicah plačevali lahko tudi v obrokih, nekaterim bolnikom pa se bodo črtali. Nov pravilnik v celoti ustreza svojemu namenu v današnjih težavnih socialnih razmerah. Tako ne bodo po novem pravilniku plačali nobenih bolniških stroškov oni bolniki, o katerih se da ugotoviti, da bi plačilo bolniških stroškov ogražalo njihov ali njihove družine gospodarski obstanek. Posebno važna pa je zlasti določba novega pravilnika, da se oskrbovani stroški lahko plačajo v mesečnih obrokih. Uprave bolnišnic bodo lahko odobrile plačevanje stroškov v mesečnih obrokih najdalje za leto dni, računajoč od dneva, ko je bolnik zapustil bolnišnico. Take olajšave pa se smejo dovoliti onim, ki bi jim plačevanje stroškov naenkrat lahko ogrozilo obstanek. Po novem pravilniku bodo matere ali dojilje, ki spremljajo v bolnišnico dojenčke ali otroke do treh let, če se istočasno ne zdravijo, plačale stroške samo za 1 osebo. Bolne matere z dojenčkom pa bodo plačale stroške samo zase. Novi pravilnik bo v kratkem uveljavljen.

Sprememba vremena. Dolgo smo imeli nenavadno lepo jesensko vreme, ki pa se je preteklo noč spremenilo. Včeraj je pričel pihati južni veter, ki je pripodil oblake, za katerimi se je skrilo najbrže za delj časa prijazno jesensko solnce. Če bo nastopilo slabo vreme, bo zelo oviralo trgatev po Slovenskih goricah, kjer so vinogradniki bili toplih jesenskih dni prav veseli.

Radio Ljubljana. Spored za petek 5. t. m.: Ob 11.00: šolska ura; 12.15: glasbene slike iz prirode; 12.50: poročila; 13.00: čas, slovenski vokalni kvintet v reproducirani glasbi; 18.00: izleti v nedeljo; 18.20: narodne pesmi v tercetu; 19.00: predavanje o Dubrovniku; 19.20: pesmi iz Primorja na ploščah; 19.50: čas, jedilni list, program za soboto; 20.00: prenos z Dunaja; 22.00: čas, poročila; 22.15: malo za ples na ploščah.

Grajski kino. Do vključno petka krasen velefilm **»1000 in druga noč«.** Krasen film, poln orientalskih skrivnosti, ki nam kaže vse tajne, veselje in razkošje harema, Ivan Možuhin v glavni vlogi. — Pride »Hišica na meji«.

Kino Union. Od danes četrtka dalje razkošna opereta **»Valček za Tebe«,** polna humorja, krasnega petja, glasbe in lepih žen. V glavni vlogi Louis Graveur, Kamila Horn, Heinz Rühmann, Theo Lingem in plesalka Marija Sezarina.

Pri motnjah prebave, želodčnih bolečinah, zgagi, slabosti, glavobolu, migljanju oči, razdraženih živcih, nespanju, oslabelosti, nevolji do dela povzroči naravna **»Franz Josefova« grenčica** odprto telo in olajša krvni obtok.

Narodno gledališče

REPERTOAR.

Četrtek, 4. oktobra ob 20. uri: **»Hlapci«.** Prvič. Premiera.

Petek, 5. oktobra: Zaprto.

Sobota, 6. oktobra ob 20. uri: **»Hamlet«.** Red C.

Prva repriza »Hamleta«, ki je ob svoji premieri dosegel izredno lep uspeh, bo v soboto, 6. t. m. Naslovno ulogo igra Vl. Skrbinšek, režija je Kovačeva. Red C.

Prvi nastop nove članice Save Severjeve bo v najkrajšem času. Nastopi v igri Oscarja Wildeja **»Idealni soprog«** v ulogi lady Chiltern, kjer ima vse možnosti pokazati svoje sposobnosti. »Idealen soprog« je zaradi svoje duhovitosti in napetosti stalno na repertoarju gledališč ter bo gotovo tudi v Mariboru zanimal. Režija je Skrbinškova, nastopijo Severjeva, Starčeva, Savinova, izmenoma Barbičeva in Godinova (debitantka), Kraljeva, Gorinškova, Zakrajškova, Grom, Skrbinšek, Furijan, Gorinšek, Nakrst, Košič, Blaž, Košuta in Verdonik.

Pri boleznih srca in poapnenju žil, nagnjenosti h krvavitvam in napadih kapi zasigura **»Franz Josefova« grenčica** lahko izpraznjenje črevesa brez vsakega napora. Znanstvena opazovanja na klinikah za bolezni krvnih cevi so izkazala, da služi **»Franz Josefova« voda** posebno dobro starejšim ljudem. **»Franz Josefova« grenčica** se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Avto povozil dva cigana. Včeraj popoldne sta se peljala na kolesih iz Murske Sobote v Maribor cigana Josip Cerer in Josip Kovač. V bližini Sv. Lenarta v Slov. goricah je kolesarja dohitel neki tovorni avto, ki je oba kolesarja podrl na tla. Cerer se je pri padcu poškodoval na hrbtu, Kovač pa je dobil hude notranje poškodbe. Oba cigana sta obležala v obcestnem jarku in čakala na pomoč. Ko je prispel mimo neki osebni avto, je oba prepeljal v Maribor, kjer so Kovača, ki se ga je lotevala omedlevica, spravili v bolnišnico. Cerer pa je poiskal sam zdravniško pomoč. Cigana trdita, da je tovorni avto privozil zelo tiho za njima in da ni dajal nobenih znamenj z kupo.

Razne nesreče. V Hočah se je včeraj pri delu hudo ponesrečila 57-letna posestnica Josipina Grašičeva. Padla je na dvorišču, ko je nesla škaf vode in si zlomila desno roko nad komolcem. V Počehovi stanujočega tesarskega pomočnika Miroslava Šapca pa je doletela nesreča v gozdu pri podiranju drevja. Debelo deblo se je skotalilo na njega in mu zmečkalo desno roko. V Račah pa je po nesreči neka delavka sunila z nožem v rebra 50 letno kočarico Rozo Pivčevo in jo hudo ranila. Vsi ponesrečenci se zdravijo v mariborski bolnišnici.

Drobne policijske vesti. Policija je včeraj aretirala nekega Ivana Krašovca, ker je neusmiljeno pretepal konje. V policijske zapore sta romala tudi neki Filip Kopač in Ivan Ban, ki ju zasledujejo tudi druge varnostne oblasti zaradi raznih vlomnih tatvin. Nadalje je bil aretiran neki Ludvik Peter zaradi razgrajanja, kakor tudi 21-letni Roman Brezočnik zaradi poneverbe vreče sladkorja. Brezočnika je namreč poslal trgovec Štiberc k Osetu po vrečo sladkorja, vrednega 350 Din. Roman pa je sladkor s potjo prodal nekemu neznancu za 150 Din in denar zapravil. Policija ga je na zahtevo oškodovanega trgovca izročila sodišču. Na policiji se je včraj popoldne zglasila viničarka Marija Daniševa in prijavila, da ji je neznan tat na Glavnem trgu ukradel iz žepa denarnico, v kateri je imela 50 Din. Prijavljen pa imajo tudi karambol osebnega avtomobila s kolesarjem. Včeraj popoldne je s kolodvora krenil na Aeksandrovo cesto neki osebni avto. V tistem trenutku pa je privozil po Aleksandrovi pekovski pomočnik France Pavlič in se zaletel s kolesom v avto. Pri padcu se je Pavlič na srečo le lažje poškodoval na levi nogi, zdrobilo pa se mu je prednje kolo pri kolesu.

Vremensko poročilo mariborske meteorološke postaje. Davi ob 7. uri je kazal toplomer 17,3 stopinj C nad ničlo; minimalna temperatura je znašala 14.6 stopinj C nad ničlo; barometer je kazal pri 18.8 stopinjah 735.4, reduciran na ničlo pa 733.1; relativna vlaga 85; vreme je oblačno in tiho; vremenska napoved pravi, da se bo vreme poslabšalo.

Drugi jubilej v našem gledališču

PETNAJSTLETNICA ELVIRE KRALJEVE.

V torek je proslavil v naslovni ulogi Shakespearejevega »Hamleta« desetletnico svojega poklicnega gledališkega udejstvovanja naš igralec in režiser g. Vladimir Skrbinšek, drevi pa proslavi v ulogi Lojzke v Cankarjevih »Hlapcih« petnajstletnico prvakinja naše drame, gdč. Elvira Kraljeva. Ta proslava bo točna, kajti jubilantka je stopila prvič poklicno na oder prav na današnji dan pred 15. leti kot Alena v Finžgarjevi »Verigi«.

Rojena in odrasla v Trstu, ki je imel poklicno slovensko gledališče celo v času, ko je bilo ljubljansko deželno in torej iz javnih sredstev subvencionirano gledališče zaprto zaradi krize in se je v njem šopiril kino, je imela že v rani mladosti dovelj priložnosti navdušiti se za igralski poklic. Do spoznanja, da je prav v gledališki umetnosti njeno življenjsko poslanstvo, so jo pa pripeljali tudi razni nastopi pri diletantskih skupinah. Tu in drugod je odkrila tudi svoj izredni deklamatorski dar, katerega je v polni meri izrabila in stopnjevala do sedanjje neprekosljive višine. Kdor jo je kdaj slišal deklamirati, njenih deklamacij nikoli ne bo pozabil.

Na poklicnem odru je pokazala že takoj močan talent, vendar pa takrat, ob začetku slovenskega gledališča v Mariboru in ob njenih prvih nastopih še nihče ni slutil, da bo postala steber naše drame. Odkrito moramo priznati, da je zlasti v nekaterih ulogah, ki so docela ustrezale njenemu notranjemu bistvu, dosegla višino stvaritev resnične igralske umetnosti, in to kljub temu, da terjajo naše ozke gledališke razmere tudi od nje, kakor od vseh njenih tovarišev in tovarišic tako nagli tempo studiranja, kakor ga gotovo ne poznajo nikjer drugje. In ker zaradi tega specializacija seveda ni mogoča in ni mogoče počasno in mirno studiranje likov, ki naj jim vdihne življenja, so njeni kljub temu doseženi uspehi še tem večji in vredni popolnega spoznanja.

Tekom zadnjih let, ko je zrastla do zrelega ustvarjanja, gledamo na njeno delo vedno z višjega stališča in zahtevamo od nje seveda tudi primerne zvestobe do reputacije, ki jo pri nas uživa kot prvakinja drame, pa vendar skoraj nikoli nimamo povoda za razočaranje. Dokaz, da je zares po vsem svojem bistvu igralka dobrih kvalitet, ki pojmuje svoje poslanstvo resno in mu posveča vse svoje najplemenitejše sile. Zato smo trdno prepričani, da se tudi naše gledališko občinstvo v polni meri zaveda njenega pomena za slovensko mariborsko dramo, kateri naj bi ostala še dolgo ohranjena in bi v njej mogla še dalje razvijati svojo umetnost do najvišje možne popolnosti. S to iskreno mišljeno in povedano željo se pridružimo vsem tistim, ki ji bodo drevi v gledališču čestitali k prvi petnajstletnici, želeč obenem, da bi jih bilo mnogo in bi bili vsi prostori do zadnjega zasedeni. Elvira Kraljeva to ob svojem jubileju v polni meri zasluži. -r.

Dan varstva živali

DANAŠNJE PREDAVANJE V RADIU IN NEDELJSKI OBHOD.

Na mednarodnem kongresu društev za varstvo živali, ki se je vršil od 12. do 16. majnika 1929. l. na Dunaju, — kamor je dospela celo zastopnica takega društva iz daljnjega Pekinga na Kitajskem — je bilo sklenjeno soglasno, naj se v vseh državah določi posebni dan kot praznik živali.

Od 7. do 9. majnika 1931. l. je zboroval tak kongres v Firenci. Ob tej priliki je bil z velikanskim splošnim navdušenjem in glasnim odobravanjem sprejet predlog, naj vsa društva za varstvo živali na svetu praznujejo 4. oktober kot smrtni dan najiskrenejšega prijatelja živali — sv. Frančiška Asiškega. —

Naš pesnik in odlični pisatelj Ksaver Meško pravi v svoji knjižici z napisom »Legende o sv. Frančišku«, ki jo je izdala l. 1927. Goriška Mohorjeva družba, na straneh 35 in 36 tako-le: »Ko so v soboto, dne 3. oktobra 1226. padale na Asisi in na borni samostan (ob porciunkuli) prve večerne sence, je Frančišek mirno vrnil Večnemu svojo veliko, sveto dušo, 44 let star. Na slamnato streho njegove tesne hišice je v tistem trenutku priletel zbor škrjančkov, ki so s svojimi spevi spremljali to pesniško dušo v pojočo radost nebeško...«

V Mariboru smo doslej praznovali ta dan predlanskim in lani. Praznujmo ga tudi letos!

V ta namen sem sestavil v kratkih potezah življenjepise naših pokojnih najodličnejših prijateljev živali, in sicer veleturista kanonika Valentina Staniča, dr. Janeza Bleiweisa in naravoslovca profesorja Frana Erjavca, ki so bili hkrati buditelji našega naroda ob bistri Soči in na Kranjskem. Poslal sem rokopis dravski sekciji jugoslovanskega veterinarskega združenja z namenom, da ta rokopis primerno prikroji za radiopredavanje. Po dospelem obvestilu bo torej **danes 4. oktobra ob 18. uri** radiopostaja v Ljubljani opozorila svoje poslušalce na imenovane naše tri velezaslužne može. Naj bi to kratko predavanje poslušala zlasti naša šolska mladina!

Kakor predlanskim in lani priredi tukajšnje društvo za varstvo živali tudi letos poseben **varstveni dan** za živali, in sicer prihodnjo nedeljo, dne 7. tm. z obhodom po mestu med 11. in 12. uro. V ta namen se zberemo od 10.30 do 11. ure na Zrinjskega trgu, od koder odkorakamo po Kopitarjevi ulici, Aleksandrovi cesti, Frančiškanski in Tattenbachovi ulici na Glavni trg in po državnem mostu na Kralja Petra trg, od koder se vrnemo po isti poti na Zrinjskega trg, kjer se razidemo.

Prijatelji živali prav prisrčno vabljeni v spremstvu svojih čveteronožcev! Ob slabem vremenu se preloži obhod na prihodnjo nedeljo, dne 14. tm.

Franc Pirnat, vet. nadsvetnik v p.

Strahovalci ptujske okolice pred sodniki

Voditelji vlomilske tolpe Herič, Kolarič in Cajnko še niso sojeni.

Pred malim kazenskim senatom mariborskega okrožnega sodišča se je zagovarjala včeraj dopoldne vlomilska tolpa, ki je bila dolgo časa strah in trepet vse širše ptujske okolice. Na zatožni klopi so sedeli štirje voditelji: brata Jože in Matija Herič, Martin Cajnko in Jože Kolarič ter pomagači Genovefa Poštrakova, Marija Heričeva, Jernej Pšajd, Ivan Kuhar in Marija Vidovičeva. Nad osem strani obširna obtožnica jim očita, da so pri kmetih v ptujski okolici ukradli v zadnjih treh letih raznega blaga v skupni vrednosti okrog 23.000 Din. Nadalje jim očita obtožnica, da so kradli vse, kar jim je prišlo pod roke, najbolj pa so jim šle v slast razne jestvine in druge dobrote, ki so si jih kmetje pripravili za praznike ali za boljše dni. Pred njimi ni bila varna nobena shramba in nobena ključavnica. S ponarejenimi ključi so odpirali kleti in podstrešja, pobijali šipe in se tako splazili skozi okna v notranjost stanovanj ali shramb.

Obtožnica označuje kot duševnega vodjo vlomilske tolpe 28letnega oženjenega posetnika Jožefa Heriča, iz Dosteljskega vrha. On je koval načrte in pridobil za svoje zločinske podvige še 29-letnega delavca Josipa Kolariča, 36-letnega posestnika Martina Cajnka in svojega lastnega 23-letnega brata Matijo. Ostali obtoženci pa so pomagali ukradeno blago skrivati in spraviti v denar. Kako pod jetna je bila vlomilska tolpa, je najboljši dokaz, da je pred leti kar na debelo lovila v graščinskih gozdovih graščine Herbersteinove razno divjačino. Izmed obtožencev sta kolovodji Jože Herič in njegov tovariš Jože Kolarič, ki sta bila kljub svoji mladosti zaradi raznih tatvin in vlomov že večkrat kaznovana.

Sodni senat je spoznal za krive vse obtožence, vendar pa je včeraj obsodil samo Genovefo Poštrakovo na 4 mesece strogega zapora, Marijo Heričevo na 3 leta in 5 mesecev težke ječe ter Marijo Vidovičevo na tri mesece strogega zapora pogojno za dobo 3 let. Glavni krivci pa bodo sojeni, ko bo dobilo sodišče še neke nove dokaze, ker so pri včerajšnji razpravi trdovratno zanikali večjo krivdo in priznali samo manjše grehe.

Izvrševanje važnih projektov

Dela na novih pohorskih cestah razveseljivo napredujejo.

Na cesti Reka - Sv. Areh so se s 1. septembrom na novo začela zemeljska dela v dolžini nadaljnjih 700 m. Ta del sega že do višine 750 nad morjem. Od tu do odcepa dovozne ceste k Mariborski koči in Pohorskemu domu je samo

TVORNICA ZEMUN

še 1 km. Tudi na tej dovozni cesti je že opravljen znaten del zemeljskih del. Živalno delo se pa vrši tudi na banovinski cesti Slov. Bistrica - Oplotnica. Doslej so zgradili prvih 500 m te 12 km dolge ceste, ki poteka po prijazni Ložniški dolini. Upati je, da se bodo dela na tej cesti še letos nadaljevala do vasi Spodnja Ložnica.

Nova občinska cesta Levič - Žabljek, ki je nadaljevanje banovinske ceste Loče - Sv. Jernej - Levič, se je letos zgradila v dolžini 1 km do križa v vasi Žabljek. S tem je najpotrebnejši del zgrajen. Ko bodo dogradili še preostali del v dolžini 1.2 km, bo ustvarjena cestna zveza Loče - Sv. Jernej - Levič - Žabljek in nadalje zveza z banovinsko cesto Slov. Bistrica - Poljčane. Letos bo končana tudi preureditev občinske ceste Šmartno - počitniška kolonija v dolžini 3 km, s čimer bo počitniška kolonija zvezana s solidno cesto z ostalim cestnim omrežjem. Ta cesta bo obenem sestavni del bodoče pohorske ceste Sv. Martin - Sv. Areh in se je zaradi tega zgradila po predpisih za banovinske ceste.

Letos so začeli graditi nadalje tudi novo pohorsko cesto Fram - Koprivnik. Doslej so dovršili ¾ km zemeljskih del v najtežavnejšem terenu ob vznožju Pohorja. Če bodo denarna sredstva le količkaj dopuščala, se bo na tem delu ceste zgradil še gornji ustroj. Dela bo treba drugo leto vsekakor nadaljevati do Koprivnika, ker bi bil s tem zgrajen zaključni del te ceste. Na obstoječih banovinskih cestah v slovenjebistriškem okraju se vršijo popravila propustov, ki so ponekod v zelo slabem stanju. Pri cestnih delih je zaposlenih okrog 100 delavcev, ki so sami domačini, s čimer je brezposelnost znatno omiljena.

Bilo pa bi morda le bolj pametno, da se ne bi gradile tolike nove ceste naenkrat. Tako se vlečejo dela povsod v nedogled in posledica je, da bomo povsod čakali lahko še leta, preden bodo gotove. Ne bi bilo bolj pametno zgraditi najprej naglo in hkratu eno in se lotiti druge šele tedaj, ko bi bila prva že docela gotova. Ako bi se bilo postopalo tako, bi bila cesta Reka - Sv. Areh že davno gotova in izročena prometu.

Artur Dinter:

Doživljaj z duhom

Ko je dospel sloveči dirkač na konjih, bivši bojni letalec in ritmojster Armin pl. Hartenegg v Luzern, je deževalo v plohah. Zato je moral za nameravane partije po gorah počakati boljšega vremena.

Ne da bi razkril svoj incognito, se je pridružil skupini hotelskih gostov, ki jih je deževno vreme privedlo skupaj. Ko so bile izčrpane vse družabne igre, prepete vse arije in pesmi in je neka goska, ki je za Harteneggom sanjarila prav posebno, že dvanajstikrat zakrožila pesem s ponavljajočim se refrenom: »Jaz ljubim te...« si je družba izmislila, da začne klicati duhove.

Tudi Hartenegga so vabili, naj se pridruži. On pa je odločno odklonil, da bi se udeleževal take bedarije. Ker pa ni imel boljšega dela, je torej le opazoval in pušil smodko.

Nekaj gospodov in dam je sedlo okoli majhne mize na treh nogah in položilo na njeno ploščo narahlo naslonjene roke v obliki verige. Ko so osem do deset našteli v popolni tišini, se je začela mizica dvigati le na dve nogi in padati spet nazaj; pri tem je tretja noga udarila zdaj rahleje, zdaj močneje ob tla. To gibanje je postalo vedno živahnejše in vedno izdatnejše ter se je končno stopnjevalo v besno ropotanje.

Hartenegg ni dvomil, da je med družbo šaljivec, ki s svojo čisto mehanično spretnostjo ostale udeležence samo slepari. Ko pa je smeje se izrazil to svojo slutnjo, se je zgodilo nekaj popolnoma nepričakovanega, mizica je stekla pod rahlo položenimi konci prstov z vedno živahnejšimi, oglatimi kretnjami k Harteneggu. Udeleženci so ji morali najhitreje slediti. Mizica je tekla po dveh svojih nogah kakor po berglah. Ko je dospela do Hartenegga, ga je butnila po kolenih večkrat tako močno, da ga je zabolelo in je presenečen poskočil.

Zdelo se je, da se je mizica spremenila v živo bitje. Ko pa so med splošnim krohotanjem nekateri udeleženci nevede odmeknili svoje prste s plošče, se je mizica hipoma kakor mrtva zvrnila po tleh.

Neki gospod izmed družbe, višji inženjer iz berlinske tovarne za lokomotive, ki se je že večkrat udeležil takih poskusov, je dejal čisto resno:

»Tu se je oglasil menda prav posebno močan hrust. Vprašati ga hočem, kdo je in kako se piše?«

In postavil je mizico spet pokonci ter je prosil prisotne, naj znova sklenejo verigo.

Že po dveh, treh minutah se je mizica premikala zopet. Hartenegg je posamezne udeležence ostro opazoval in se stoječ tik njih prav kmalu prepričal, da gibanje nikakor ni posledica mehaničnega pritiska ali potegovanja le narahlo položenih rok. Še poslednji dvom pa mu je izginil, ko se je udeležil »verige« še sam. Tedaj je višji inženjer rekel mizici:

»Zdaj pazi! En udarec pomenja »da«, dva udarca pomenita »ne«. Si razumel?«

V odgovor se je mizica nagnila k njemu, udarila živo enkrat ob tla in nato mirno obstala.

»Ali poznaš koga izmed tu prisotnih?« je vprašal višji inženjer.

»Da.«

»Ali nam lahko poveš njegovo ime?«

»Da.«

»Dobro pazi!« je nadaljeval inženjer. »Zdaj ti povem počasi črke abecede. Kadar zinem črko, ki jo hočeš izreči, miruj z mizico popolnoma; sicer jo v enakem tempu počasi dvigaj in spuščaj. Potem začnem abecedo zopet od začetka, dokler ne bo to ime dočrkano. Si razumel?«

Sledil je razločen »da«.

»Dobro. Zdaj nam povej ime navzočega, ki ga poznaš.« In inženjer je začel počasi govoriti abecedo.

Prva črka, pri kateri je mizica mirovala, je bila H, druga A, nato so sledile črke R, T, E, N, E ter G.

»Hartenegg? Ali je pravilno?« je vprašal inženjer.

»Da,« je odgovorila mizica.

»Toda tu se nihče ne imenuje tako. Menda nas imaš za norca.«

»Ne!« je potrkala mizica nejevoljno. Zdaj je prestrašen vstal.

»Jaz sem Hartenegg. Priimek Henneberg, s katerim sem se vam predstavil, je le moj pseudonim, da imam mir.«

(Se bo nadaljevalo.)

Spominjajte se CMD

A. K. Grin:

Bogastvo

Roman.

Nenavadno ga je mikal ta pogled. Kljub temu mu je pa legala koprena pred oči, iz katere je naposled vstajala čudežna podoba neznane dame, ki je stala še nedavno pred njim. Toda ne ona podoba na njegovem stojalu z idealnim izrazom obličja, marveč bitje samo, s pristno človeškim zanosom in hrepenenjem v začudenih očeh. Obraz poln resnice, dobrote in skromnosti, kljub vsej krasoti dragocenega oblačila.

Zakaj ga ni pretresla radostna misel nanjo? Zakaj mu ni notranje zadovoljstvo napolnilo praznine v srcu in ni vzbudilo v njem sladkega upanja? Zakaj? Zato, ker je videl še nekaj vabljivejšega, ker je bila ta dama zanj sen, pred njim pa je bila resničnost. Za prvo je govoril le njegov umetniški čut, za to pa se je oglašalo njegovo srce, in zvenela je v njem struna, ki je dotlej molčala in se morda ne bo oglasila nikoli več, kajti deklica je bila vendar mrtva...

Resnica — našel jo je! Ob tej misli je naglo prijel papir in svinčnik. Ne samo za neznanega Montelija, zase hoče neslikati to podobo, prisvojiti si hoče nekaj dragocenejšega, kakor je denar, katerega je bil prejel za plačilo. Obnoviti hoče te poteze, ki ga bodo odslej nenehoma spremljale kot najvišji vzor skozi vse življenje.

Navdušenje mu je vodilo roko. Pred njim se je pričel na veliki poli kazati v lepih obrisih obraz mile pokojnice.

Bil je preveč zamišljen v svoje delo, da bi se ozrl na starko, ki je sedela za njim na stolu, drugače bi se bil pač začudil, zakaj mu s pogledom sledi tako pazljivo, pa vendar tako na skrivaj; zakaj odmika od njega oči samo toliko, da se ozre na uro, nato pa na deklico in zopet nanj. Nekaj tajinstvenega je bilo v vsem njenem vedenju; mrzlična vznemirjenost njenega obraza je naraščala vedno bolj, čimbolj se je pomikal kazalec ure proti deveti. Očito je pričakovala nastopa odmora, toda kakšnega?

To se je dogajalo vse za umetnikovim hrbtom. Zanj je bilo v tem trenutku življenje, upanje in ljubezen združeno vse le v potezah svinčnika. V tem ognju ga ne bi bilo moglo prav nič zmotiti. Vsak ropot in klic v njegovi bližini bi izzvenel brez sledu. Čuti pa ni bilo nikjer najmanjšega glasu, celo skrivnostna čuvajka za njegovim hrbtom je skoraj neslišno dihala. Ko pa je začela ura biti, so bili njeni rahli udarci vendarle preveč za njene stare živce; planila je kvišku in se potem sopihajoč zgrudila na stol ter trdno stisnila roke, kakor da bi hotela pomiriti svoje srčne utripe. Umetnik pa je med tem mirno nadaljeval svoje delo.

A takrat se je nenadoma izvršila velika sprememba. Vstopil ni nihče, pa se je vendarle zdelo, da ni več prostor tak, kakor je bil prej. Nekaj nenavadnega in nerazumljivega se je zgodilo. Nekaj, kar je Hamiltonu Degrawu pognalo potne kaplje na čelo in vznemirjenost starke povečalo do viška. Kaj je neki bilo? — Umetnik je prisluškoval s pritajenim dihom. Kako mučna je bila ta tišina! In tedaj zopet... rahel vzdih... komaj kot dih, pa vendar tako čudovit in poln obetov, da je umetnik skočil kakor na vzmetu s svojega sedeža. Prav tako se je dvignila tudi starka. Ko je opazila njegovo razburjenje, se je zadovoljno nasmehnila. Morebiti je tudi ona bila slišala vzdih, a vendar ni prihitela bliže, temveč je ostala na svojem mestu in prepustila slikarju prostor ob strani lepe deklice. Degraw je bil tik ob njej in ni odmaknil pogleda o dnje, ki je ležala pred njim še vedno otrpla in negibna.

»Ljubezniva deklica,« so šepetale njegove ustnice, »je bil to vzdih tvoje odbegle duše, ki čuti bolečine, da je morala zapustiti to lepo telo? Ali pa življenje še ni pobegnilo, ampak se samo ustavlja in bo kmalu...«

Obstal je. Je morda res opazil, da je ob njegovih komaj slišnih besedah spreletel bledo lice deklice rožnat nadih? Ali je morda le bila zmota, kakor tudi vzdih? In vendar se mu je zdelo, da njene trepalnice niso več tako tesno zaprte. Spoznal je, da še ne živi, a tudi to, da še ni mrtva. In pomislil je, kje so njeni prijatelji? Ko bi bil zdravnik namesto umetnika in bi vsaj vedel, kaj mu je storiti! V silni razburjenosti se je obrnil k starki.

»Na pomoč! Poglejte vendar, kako se barvajo njene ustnice, kako postajajo tople njene roke, kako krčevito trepečejo, in še cvetice na njenih grudih so se zgenile. Bog usmiljeni, saj ni mrtva! Še bo živela...«

Utihnil je. Čutil je, da ga je vsega do dna prevzela divja razburjenost. Planil je k starki in jo potegnil k postelji, kažoč ji obraz mlade deklice. Toda med tem se mu je izvil iz prs vzdih začudenja, kajti v tistem trenutku se je zgodil čudež: dvoje temnih, bleščečih oči ga je začudeno pogledalo izp[illegible] drastih las...

III.

Srce, ki čuti, doživi mnogokrat trenutke polne sanjavosti in višje čutnosti. Tak trenutek je doživel takrat tudi Hamilton Degraw.

(Se bo nadaljevalo.)

Sport

Prvenstvena tekma ŽSK Hermes:ISSK Maribor preložena. V nedeljo 7. t. m. bi se morala v Mariboru odigrati prvenstve na tekma med ŽSK Hermesom iz Ljubljane in ISSK Mariborom. Ker pa ŽSK Hermes to nedeljo praznuje 15letnico obstoja, se je prvenstvena tekma Hermes:Maribor preložila na poznejši termin.

Okrožni odbor LNP, službeno. Razpored tekem za nedeljo 7. tm.: V Mariboru na igrišču SK Železničarja ob 10. pokalna tekma SK Železničar mladina:SK Rapid mladina. Službujoči odbornik g. Ilovar. V Čakovcu na igrišču ČSK ob 15.30: prvenstvena tekma Čakovečki SK:SK Rapid. Službujoči odbornik g. prof. Jela čič. Prvenstvena tekma SK Ptuj:SK Panonija, ki se bi morala odigrati v nedeljo 7. t. m. v Ptuju zaradi suspenza SK Panonije ne bo.

Poverjeništvo JLAS službeno. Poziva se klube, da se v čim večjem številu udeleže III. Pohorskega teka. Gg. savezni sodniki se naprošajo, da po možnosti sodelujejo pri organizaciji teka. Vse potrebne informacije se dobe pri vodji teka g. F. Krambergerju, Maribor, Slomškov trg 11 (tel. 25-87). Poverjenik.

Predtekmovanje za državno nogometno prvenstvo je pred zaključkom. Samo 10 dni še in udeleženci za nadalnje tekmovanje bodo določeni. To nedeljo se odigrajo tri tekme, in sicer se bodo srečali v Zagrebu Gradjanski: Primorje, v Zemunu Sparta:BASK in v Kragujevcu pa Radnički:SSK.

Lahkoatleti SK Železničarja v Varaždinu. V nedeljo 7. t. m. bodo lahkoatleti SK Železničarja nastopili v Varaždinu proti lahkoatletom SK Slavije, ki so nedavno v Mariboru zmagali nad SK Železničarjem.

Zanimiva kolesarska dirka bo v nedeljo 7. tm. na igrišču SK Železničarja. Popoldne ob 15. bodo namreč mariborski kolesarji dirkali 100 krat okrog igrišča, in sicer tako, da bo vsako peto kolo cilj. Za to prireditev ne bo vstopnine.

Višek letošnje motociklistične sezone bo nedvomno v nedeljo 7. t. m. Motosekcija Peruna pod vodstvom agilnega in požrtvovalnega načelnika g. Črepinka priredi namreč prvo Pohorsko motocikli stično dirko po vzorcu dirke na Ljubelj in sicer na 5 in pol km dolgi progi Zgornje Hoče - Reka - Pohorski dom. Na tej dirki, ki bo prva v naših krajih, bodo sodelovali vsi najboljši dirkači-tekmovalci iz vse naše države. Prišli bodo iz Zagreba, Ljubljane itd., dirkali pa bodo tudi vsi domači dirkači, ki so na slavenskih motociklističnih dirkah v Zagrebu tako častno odrezali. Iz Maribora bodo k prireditvi vozili avtobusi, ki bodo od 13. ure naprej odhajali z Glavnega trga.

Sokolstvo

Sokolski nastop pri Sv. Marjeti ob Pesnici. Sokolska četa v Sv. Marjeti ob Pesnici ima v nedeljo 7. t. m., v slučaju slabega vremena 14. oktobra, svoj letni nastop. Pri nastopu sodeluje tudi vojaštvo in pevsko društvo »Jadran« iz Maribora. Po nastopu bo sokolska veselica s srečolovom in drugimi zabavami. Za izborno kapljico, mrzla in topla jedila ter domače gibance preskrbljeno. Vsa bratska društva in prijatelje Sokolstva vabimo, da nas v prijetni Šmarjeti v čim večjem številu obiščejo. Avtobus vozi z Glavnega trga ob 13. uri. Vožnja za osebo 5 Din.

Usoda nakita ruskih carjev

Zanimiva pravda za zbirko denarja.

Za časa sovjetske revolucije so del nakita in dragocenih predmetov, ki so bili shranjeni v petrograjski državni depozitni banki prenesli na otok Krim. Tam je prišel ta nakit v roke belogardističnemu generalu Vranglu, ki se je bojeval proti bolševikom. General Vrangl je nekaj nakita vnovčil, ker je potreboval denarja za svoje vojake, nekaj pa ga je vrnil ruskim aristokratom, ki so zbežali pred rdečo revolucijo iz Rusije. Ko pa se je moral Vrangl s Krima preseliti, je vzel nakit, ki ga je bilo okrog tisoč zabojev, s seboj v našo državo. Razno zlatnino in srebrnino je še pred preselitvijo prodal Angležem za 50 milijonov dinarjev, dočim je ostali nakit v vrednosti nad tisoč milijonov dinarjev izročil našim državnim oblastem, ki so odredile posebno komisijo za čuvanje teh dragocenosti.

Leto za letom pa se je zbirka manjšala. Komisija je vsakemu Rusu, ki se je izkazal s potrdilom depozita banke, vrnila njegove dragocenosti, kolikor jih je bilo shranjenih ali pa mu je dala druge v isti vrednosti. V zadnjem času pa se je iz Beograda preselila tudi edina popolna zbirka ruskega denarja, vredna nad 30 milijonov dinarjev. Dragoceno zbirko je prevzel bivši carski muzej petrograjske depozitne banke zopet v svoje varstvo.

Za to je ob neki priliki izvedela v Rimu živeča velika kneginja Marija, vdova po umrlem velikem knezu Juriju Mihajloviču, ki trdi, da je omenjena zbirka ruskega denarja bila last njenega pokojnega moža in je on to zbirko samo shranil v petrograjskem muzeju. V kolikor bodo trditve velike kneginje Marije točne, bodo izpovedale številne priče, ki jih zaslišujejo. Mnogo doslej zaslišanih prič je namreč izjavilo, da je knez Mihajlovič dragoceno denarno zbirko ruske ga denarja muzeju poklonil.

Skromno življenje bogatina.

Nizam Hajderabada je prav gotovo naj bogatejši človek na svetu, ker cenijo samo njegove premičnine nad 60 milijard dinarjev. V zakladnicah njegovih palač so shranjeni kupi srebra in čistega zlata, ki še ni bilo nikdar v prometu. Mimo dragocenih kovin pa hranijo njegove zakladnice tudi ogromne množine dragocenih kamnov. Ni še dolgo tega, ko je bogatinu Nizamu nekdo ukradel najlepši in največji safir na svetu, vendar se za tatvino niti ni zmenil. Kljub temu pa živi Nizam zelo skromno življenje. Oblači se v preprosta oblačila in hrani se prav po spartansko. V večjem sijaju se prikaže le ob priliki obiskov tujih vladarjev. Dočim so znani njegovi tovariši po razkošnosti in razmetavanju denarja, je nizam Hajdarabada skromen in štedljiv. V njegovem avtomobilskem parku je okrog 50 luksuznih limuzin, Nizam pa se vozi v starem avtomobilu. Ima 6 razkošno opremljenih palač, stanuje pa v majhni in preprosti vili. Popolnoma se je posvetil državnim poslom, tako, da nima časa misliti na zabavo. Njegov letni dohodek znaša kakih 600 milijonov Din, ki rotnajo v njegove blagajne, ki čakajo njegovega naslednika, kateri bo znal z denarjem drugače razpolagati.

Kako se znebiš upnikov.

Na Angleškem je izšla pred kratkim zelo zanimiva brošurica pod naslovom »Kako se znebiš upnikov?« ki jo je pod pseudonimom spisala neka mlada dijakinja. V brošuri prikazuje pisateljica na zelo duhovit način pogled na današnji svet. Tako piše ženialno študentka med drugim: Dragi mladenič, bodoči insolventnik, ali bodoči človek brez posla, na svoji tablici se učiš, da je 2 krat 2 = 4. Pozneje pa se boš na svojo škodo prepričal, da je 2 × 2 kvečjemu 3 in pol in da boš moral razliko plačati sam. Tvoji starši so prepričani, da se je na svetu vse spremenilo, da je danes kriza, da vlada velika brezposelnost, spremenila se je morala, zakonsko življenje, ljubezen in vse drugo ter verujejo, da bo samo življenjski standart ostal pri starem. To je velika zmota. So služkinje, ki čakajo, da jim gospodinja prvega točno izplača plačo. Take služkinje niso na mestu, ker je služkinja le takrat uslužna in pridna, dokler je gospodinji kaj dolžna. Samo taki gospodarji in gospodinje, ki žive s služinčadjo v intimnih odnošajih, ki jo plačujejo s tem, da jo pošiljajo z brezplačnimi vstopnicami v gledališče, so lahko prepričani, da imajo zvesto služinčad. Nadalje daje mlada pisateljica prav duhovite nasvete prezadolženim uradnicam in uradnikom, trgovcem in obrtnikom, kako naj si pomagajo v sili in stiski, da se iznebe nadležnih upnikov.

Globa, ki se izplača.

V Lwowu vzbuja veliko senzacijo proces proti velikemu posestniku Rudrovu, ki je opeharil državno blagajno za težke milijone. Rudrov ni prijavljal točno vseh dohodkov in si je na ta način pridobil ogromno imetje. Sodišče mu je krivdo dokazalo in ga obsodilo na 11 milijonov zlotov globe, ki jo mora plačati državni blagajni v treh dneh.

KITAJSKA ZGODBICA.

Kitajski cesar je hodil po svoji palači in prišel tudi v kuhinjo, kjer je kuhar vrtel na ražnju pečenko. Kuhar, ki cesarja ni poznal, in mislil, da je to služabnik, ga je pozval: »Hej pomagaj mi obračati raženj!«

»Prav rad«, je odgovoril cesar in pristopil. Ker pa tega dela ni bil vajen, mu je padla pečenka v žerjavico.

»Ti si neroda, ne znaš prav nič!« je jezno vzkliknil kuhar.

»Gotovo«, je smeje se odvrnil cesar. »To vem, zato sem pa postal cesar.«

Kaj jo zanima.

Nevesta: Čuj, zdi se mi, da me France ne ljubi več. Neprestano mi govori o tem, kar me ne zanima.

Prijateljica: O čem pa govori?

Nevesta: Vedno le o sebi

Mali oglasi

Razno

VABILO NA TRGATVENO VESELICO

združeno z veliko vrtno veselico, ki bo dne 7. oktobra pri »Lovskem domu«, nad »Tremi ribniki«. Na sporedu je tudi nagradno keglanje. Začetek ob 9. uri zjutraj. Nagradno streljanje, ples, amerikanski zapor itd. Začetek ob 14. uri. Vstopnine ni! 4156

KNJIŽICO

Mestne hranilnice Maribor za Din. 80.000.— se prevzame proti takojšnjemu plačilu. Ponudbe pod »Dobro« na upravo. 4162

Prodam

5 OKENJ

1.25x1.30 m, nova, moderno okovana, šestkrilna, naprodaj po 360 Din, komad Vprašati pri kolarju Lešniku, Frankopanova ul. 15, dvorišče. 4165

Sobo odda

ZRAČNO, SOLNČNO

parketirano sobo z uporabo kopalnice na Kralja Petra trgu oddam takoj boljšemu gospodu. Vprašati v dr. Verstovškovi ulici 6-II. vrata 19 4134

OPREMLJENO SOBO

s prostim vhodom oddam takoj gospodu. Miklošičova ul. 9-II 4168

Stanovanje

LEPO TRISOBNO,

solnčno stanovanje s kopalnico in pritiklinami se takoj odda. Naslov v upravi »Večernika«. 4135

Izdaja konzorcij »Jutra« v Ljubljani; predstavnik izdajatelja in urednik: RADIVOJ REHAR v Mariboru. Tiska Mariborska tiskarna d. d., predstavnik STANKO DETELA v Mariboru.